
Voorganger: Bert de Wit

Lezing uit het Oude Testament: 1 Koningen 8:22-30

Lezing uit het Nieuwe Testament: Johannes 2:13-25

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus – thuis en hier in de kerk

Zoals jullie weten gaan wij binnen afzienbare tijd verhuizen, in verband met mijn werk. In deze dagen zijn wij op zoek naar een passende en ook betaalbare woning. Ik zal daar vanmorgen niet over uitweiden. Als ik er iets over zeg kijkt iedereen mij zorgelijk aan. Daar word ik alleen maar zenuwachtig van. Maar ik wil het toch vermelden, want het is van invloed op hoe ik die teksten van vandaag lees. Ze gaan over een huis voor God. Wat is een passende woning voor God? En wat mag dat kosten?

Salomo geloofde dat hij geschikte huisvesting had geregeld. Maar Jezus was er duidelijk niet tevreden over. Die zou die tempel liever afbreken en dan in drie dagen weer een nieuwe bouwen.

Wat zou een passende woning voor God zijn?

Als je een huis wilt kopen, dan kun je bij de makelaar aangeven wat je eisen en wensen zijn. Tegenwoordig gaat dat digitaal. Als er dan een woning in de verkoop komt, krijg je een bericht waarin jÓuw plussen en minnen al staan aangegeven.

Tot zover is het best gemakkelijk...

Wat zouden nou voor God de plussen en de minnen zijn? Hoe kwam Salomo er bij, dat hij een huis had gebouwd waar God zou willen wonen?

Het is in elk geval níet zo gegaan, dat God op Funda keek en dacht: 'Dat lijkt me wel een aardig optrekje, daar in Jeruzalem'.

De tempel die Salomo gebouwd heeft zal best een mooi gebouw geweest zijn. In 1 Koningen 6 en 7 lees je over de bouw van de tempel. Daar werden kosten noch moeiten voor gespaard. Maar het Midden Oosten stond destijds vÓl met prachtige tempels. Die waren allemaal gebouwd om de goden te behagen. Maar Salomo wist dat hij God niet hóefde te behagen. Hij besepte dat hij dat ook niet zou kÓnnen. De God van Israël ís niet zo als al die goden.

'HEER, God van Israël, er is geen god zoals U...' bidt Salomo.

De Eeuwige komt niet in Jeruzalem wonen omdat Hij daar zijn droomhuis heeft gevonden. Hij zoekt geen woning die aansluit bij Zijn behoeften. Zou God 'behoefte' hebben aan een woning die door mensen is gemaakt?

Je kunt God niet behagen met een mooi gebouw. Salomo weet dat donders goed:

'HEER, U hebt gezegd dat U in een donkere wolk wilde wonen...' – zo begint Salomo zijn gebed. Hij beseft dat God woont in verborgenheid.

De motivatie van de Eeuwige om te kiezen voor deze woning is verborgen. Waarom wil God wonen op deze plek, in deze stad, in dit land, bij dit volk? Niemand die het weet.

Het is alleen duidelijk dat de keuze van de Heer volkomen belangeloos is. Hij doet dit niet voor zichzelf. De Heer doet dit voor Zijn volk. Hij wil wonen temidden van dít volk. De enige reden die bekend is, is omdat Hij het heeft beloofd: 'Ik zal jullie God zijn en jullie zullen mijn volk zijn'.

Het is geen verdienste van Salomo, of van Israël, dat God in dít huis wil wonen. Het is geen succesvolle prestatie van de koning of van de architect. Het is een geschenk uit de hemel. Het is louter genade. Het moet wel liefde zijn.

Salomo heeft een huis voor de Heer bereid, maar hij beseft dat niet alleen met hout en steen het grote werk zal zijn gedaan. "t Zal om onszelve gaan!" – zoals we hebben gezongen.

Je kunt je toch niet voorstellen dat God werkelijk woont in een gebouw?

‘Zou God werkelijk op aarde kunnen wonen?’ roept Salomo uit. ‘Zelfs de hoogste hemel kan U niet bevatten, laat staan dit huis dat ik voor U heb gebouwd.’

Salomo heeft kennelijk begrepen dat hij zich niets moet verbeelden. Het wonen van God in de tempel betekent niet dat God aan deze plaats gebonden is. De koning moet niet denken dat hij de huisbaas is van God. Wij moeten het ons anders voorstellen.

Om te beginnen moeten we goed lezen wat er staat. Salomo zegt dat hij een huis heeft gebouwd ‘voor de náám van de Eeuwige’. Er wordt niet gezegd dat ‘God wil wonen in de tempel’, maar dat God een huis zoekt waar ‘zijn náám kan wonen’.

Het is een subtiel verschil: God zelf, of zijn naam.

God heeft zelf dit huis in Jeruzalem gekozen om ‘zijn naam’ daar aan te verbinden. In dit huis kunnen mensen ‘de naam’ van God aanroepen. Je kunt daar bidden, zingen, offeren en samen komen in Gods naam. God heeft ‘zijn naam’ een plaats gegeven in de wereld. Zo wil Hij wonen bij de mensen.

In de tempel in Jeruzalem stond géén beeld van God, zoals in alle andere tempels in die tijd. De God van Israël was niet zichtbaar aanwezig. Hij woonde in dat huis op een verborgen manier. Het werd alleen duidelijk dat Hij daar was, als je zijn naam aanriep. Als die naam klonk in dat huis, dan hóórde je dat Hij daar was. Want die naam klonk als een belofte: ‘Ik zal er zijn, Ik ben er voor jou!’ Zó woonde de naam van de Heer in dat huis.

Zo heeft die naam - dat Woord – in ons midden gewoond. Bijvoorbeeld.

Want zo moet je het zien: als een voorbeeld, een beeld. Dat huis, die tempel, was een voorstelling van Gods liefde en trouw. Van zijn innerlijke beweging met het volk van Israël. De Heer had een plek aangewezen waar het volk naar toe kon gaan om Hém, zijn naam, aan te roepen. Zo had Hij een ruimte gecreëerd waar de mensen God konden ontmoeten. Bij wijze van spreken.

God zelf had, bij monde van profeten, die plek uitgekozen. Het minste wat de mensen konden doen was die keuze respecteren en hun God op zijn plek, op zijn wijze, te aanbidden.

En dáár is het mis gegaan.

Het is mis gegaan toen mensen God wilden dienen op hún wijze, niet op de wijze van God. Daar gaat het meestal mis in de godsdienst. Godsdienst is mensenwerk. Mensen dienen God, of denken dat zij God dienen. Maar het is altijd de vraag of God daar wel van gediend is.

Zit God te wachten op ónze godsdienst?

Op hoe wij de kerk inrichten, de eredienst vieren?

Op onze standpunten, onze theologie, onze kerkscheuringen?

Op onze kerkorde, onze organisatie, onze predikanten?

Op hoe wij het kerkenwerk financieren?

Op onze online kerkdiensten en onze meningen over vaccinatie?

De vraag is, of wij daar wel eens naar vragen.

Zit God op onze godsdienst te wáchten?

En dan moet de vraagstelling wel ópen zijn.

Godsdienst is als het goed is een ópen vraag naar God.

Ik denk dat Jezus zo boos werd toen hij in de tempel kwam, omdat hij zág dat niemand meer vroeg naar God. Het was een gekakel en een geschreeuw – het leek wel een marktplaats!

Het wás een marktplaats: een veemarkt, een geldmarkt. De mensen hadden allemaal hun redenen om te doen wat ze daar deden. Maar door hun gedoe hoorde je de naam van God niet meer.

Wie riep die naam van God nog aan? Wie vroeg nog naar God?

Wat Jezus deed met die touwtjeszweep en die handelaars was een ultieme poging om ruimte te maken voor de naam van God. Zoals je bij een verhuizing alle troep en overbodige zaken moet opruimen om wóónruimte te creëren.

De godsdienstige leiders waren daar niet van gediend. Zij zagen niet waar de actie van Jezus op gericht was. Zij hadden niet door wat daar gebeurde: hoe God mens werd en temidden van hen woonde. Zij vroegen naar een legitimatiebewijs: ‘Wie denkt u dat u bent, dat u dit mag doen?’ In plaats van te vragen naar God.

Vanuit hun positie gezien valt daar begrip voor op te brengen. De vraag is natuurlijk hoe wij zélf reageren. Niet: hoe wij zóuden reageren, als wij toen en daar... Nee: hoe wij nú reageren. Want elke keer als wij samenkomen in dit huis – waar de kaars brandt, het boek geopend ligt, de beker en de broodschaal klaar staan en de gemeente bijeen is, al of niet digitaal verbonden – dan is God op zoek naar een woning. God wil bij de mensen wonen. Hij zoekt woonruimte, altijd en overal. Aan Hem zal het niet liggen. De vraag is: geven wij thuis? En wat mag ons dat kosten? Wordt de Eeuwige ook mens in óns? Staan wij open voor die vraag?

Heer, 'hoor Gij ons aan! / Wij heffen onze handen,
kom Gij tot ons, /neem onze offeranden,
waarmee wij dankbaar voor U staan'.
Amen.